

Tervise- ja tööministri 18. veebruari 2021. a määruse nr 4 „Töökeskonna andmekogu põhimäärus“ muutmise määruse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõu kohaselt muudetakse tervise- ja tööministri 18. veebruari 2021. a määrust nr 4 „Töökeskonna andmekogu põhimäärus“ (edaspidi *põhimäärus*). Eelnõu kohaselt uuendatakse ja täpsustatakse töökeskonna andmekogusse (edaspidi *andmekogu*) kantavate üldandmete, andmeandjate ja andmetele juurdepääsu õigust omavate isikute loetelu.

Näiteks eelnõu kohaselt tehtavate muudatustega pole enam tarvis andmekogusse esitada teavet õnnetuse raskusastme kohta ja tagatakse andmekogus juurdepääs andmeandjale tema enda edastatud või tema kohta kogutud andmetele ning haldusorganile nendele andmetele, mis on vajalikud tema seadusest tulenevate ülesannete täitmiseks. Täiendatakse ka andmeandjate nimekirja. Näiteks lisatakse e-riigikassa, kust Tööinspeksioon (edaspidi *TI*) saab andmeid sunniraha ning vääртеomenetluses tasutud rahatrahvide laekumise kohta ja välismaalase lühiajalise Eestis töötamise registreerimise andmekogu, mis võimaldab TI-l saada andmeid Eestisse lähetatud töötaja Eestisse tööle asumise ja tema töötingimuste kohta. Lisaks sisaldab põhimääruse eelnõu muudatusi, mis parandavad õigusselgust.

Muudatus ei too töötajatele ega tööandjatele uusi kohustusi ega kohanemisvajadust ning väheneb esitatavate andmete hulk. Samas tõhustab muudatus TI tööd ning võimaldab neil teha lihtsamini järelevalvetoiminguid andmebaasist saadava info põhjal ehk halduskoormus väheneb.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi töösuhete ja töökeskonna osakonna nõunikud Marilin Lutsoja (marilin.lutsoja@mkm.ee; 5883 6479), Eneken Sepa (teenistussuhe peatatud) ja Kristina Toomsalu (teenistussuhe peatatud), sama osakonna töökeskonna juht Eva Põldis (eva.poldis@mkm.ee, 5913 6476) ja TI õigusnõunikud Kairit Kuusemaa (töösuhe lõppenud) ja Ene Kivineem (ene.kivineem@ti.ee, 5919 8107).

Määruse mõjusid on hinnanud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi töövaldkonna andmete nõunik Ingel Kadarik (ingel.kadarik@mkm.ee, 5451 0226) ja juriidilise ekspertiisi on teinud õigusosakonna õigusnõunik Ragnar Kass (ragnar.kass@mkm.ee). Määruse on keeletoimetanud Justiits- ja Digiministeeriumi õigusloome korralduse talituse toimetaja Moonika Kuusk (moonika.kuusk@justdigi.ee).

1.3. Märkused

Eelnõu kohaselt muudetakse põhimäärust redaktsioonis RT I, 03.10.2023, 4.

Eelnõu on seotud isikuandmete töötlemisega isikuandmete kaitse seaduse ja isikuandmete kaitse üldmääruse (IKÜM)¹ tähenduses ning selle kohta on koostatud täpsem mõjuanalüüs eelnõu seletuskirja 4. punktis.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu kohaselt tehtavate muudatustega täpsustatakse ja täiendatakse kehtivat õiguslikku raamistikku, mis võimaldab tulevikus andmekogu andmekoosseisusid täiendada ja täpsustada. Eelnõu koosneb kahest paragrahvist, millest esimesega muudetakse andmekogu põhimäärust ja teisega sätestatakse eelnõu kohaselt tehtavate põhimääruse muudatuste jõustumine.

Järgnevalt on täpsemalt kirjeldatud põhimääruse sätteid, mida eelnõu kohaselt muudetakse ja täiendatakse.

Eelnõu § 1 punktiga 1 muudetakse põhimääruse § 1 lõiget 3, sätestades, et TI töötleb andmekogus olevaid andmeid talle õigusaktidest tulenevate ülesannete täitmiseks ning andmete töötlemine toimub elektrooniliselt või vajadusel paber kandjal. Võrreldes kehtiva õigusega ei sätestata enam loetelu, milliste andmete töötlemiseks TI andmekogu kasutab. Muudatus tagab üheselt mõistetavuse, et TI töötleb andmeid vaid õigusaktides põhjendatud ulatusel ja viisil, sh hoides ära vajaduse põhimäärust iga kord muuta, kui TI-le lisandub uus seadusest tulenev ülesanne või andmetöötluskoostus. Sätte sõnastamisel on lähtutud IKÜM-ist ning riigisisestest õigusaktidest. IKÜM-i artikkel 6 näeb ette, et isikuandmete töötlemine on seaduslik, kui see on vajalik vastutava töötaja juriidilise kohustuse täitmiseks. § 1 lõiget 4 ei muudeta sarnaselt kuna tööandjas saavad kasutada andmekogu ka vabatahtlikeks tegevusteks, mis ei tulene seadusest nagu näiteks nõu saamiseks Tööinspeksioonilt.

Eelnõu § 1 punktiga 2 täiendatakse põhimääruse § 1 lõikes 5 loetletud isikute ringi töötaja esindusõigusliku isikuga. Muudatuse eesmärk on tagada, et töötaja esindusõiguslikul esindajal oleks õigus tutvuda tema või tema esindatava töökeskkonna andmekogus olevate andmetega.

Andmekogu iseteeninduses näeb töötaja neid andmeid, mille tööandja peab töötajale teatavaks tegema, näiteks teave töökeskkonna riskianalüüsi kohta. Isikute ringi laiendamine töötajate esindusõiguslike isikutega on vajalik õiguste kaitseks näiteks olukorras, kus alaealise töötaja seaduslikul esindajal (näiteks lapsevanemal) või töötaja volitatud esindajal on õiguste kaitseks vajalik koostada töövaidluse jaoks tsiviilhagi või tõendada tervisekahjustuse tekkimist näiteks tööandja riskianalüüsis väljatoodud riskide maandamata jätmise vms tõttu. Tulenevalt tsiviilseadustiku üldosa seaduse (TsÜS) § 117 lõikest 2 võib esindusõiguse anda tehinguga (volitus) või see võib tuleneda seadusest (seadusjärgne esindusõigus).

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus)“. Kättesaadav: [EUR-Lex - 02016R0679-20160504 - EN - EUR-Lex](#).

Eelnõu § 1 punktiga 3 täiendatakse põhimääruse § 4 lõiget 1 punktiga 3, lisades andmekogu koosseisu ka andmelao. Täienduse eesmärk on parandada õigusselgust, täpsustades, et andmeladu on andmekogu komponent (eraldiseisev osa ehk andmebaas), mis on optimeeritud päringute ja ärianalüüsi tegemiseks. Andmeladu ei sisalda andmeid, mis jääksid väljapoole andmekogu andmetest, st andmelaos sisalduvad samad metaandmed, mis andmekogus endas.

Eelnõu § 1 punktiga 4 täiendatakse põhimääruse § 6 punktiga 4¹, lisades üldandmete andmestikku kantavate andmete loetellu ka andmed, mis on vajalikud kohtutäiturite, notarite, pankrotihaldurite, vandetõlkide, patendivolinike ja audiitorite (edaspidi *vabade (õigus)elukutsete esindajad*) identifitseerimiseks.

Üldandmed sisaldavad eelkõige andmeid ettevõtete ja nende esindajate identifitseerimise ja volituste ning töötajate arvu kohta ning sellest loetelust olid varem välja jäänud vabade (õigus)elukutsete esindajad, kelle andmed samuti üldandmete andmestikku kantakse. Muudatus on tehnilist laadi, sest eelmisest redaktsioonist olid vabade (õigus)elukutsete esindajate üldandmed ekslikult loetelust välja jäänud.

Eelnõu § 1 punktiga 5 asendatakse § 6 punktis 5 sõna „volituse“ sõnaga „esindusõiguse“. Tulenevalt tsiviilseadustiku üldosa seaduse (TsÜS) § 117 lõikest 2 võib esindusõiguse anda tehinguga (volitus) või see võib tuleneda seadusest (seadusjärgne esindusõigus). Seega on täpsem kasutada volituse asemel esindusõigust.

Eelnõu § 1 punktiga 6 asendatakse põhimääruse § 8 lõike 1 punkti 1 sõnad „ja alustamise“ sõnadega „ning menetluse alustamise ja lõpetamise“. Andmekogus kajastuvad andmed TI järelevalvetegevuse ja -toimingute kohta ning andmete terviklikkuse huvides on vajalik andmekogusse kanda järelevalvemenetluse alustamise ja lõpetamise kuupäev. Muudatus on tehnilist laadi, sest eelmisest redaktsioonist oli sõna „lõpetamine“ ekslikult välja jäänud. TI tehtav järelevalve on haldusmenetlus, mille raames peab olema võimalik tuvastada haldusmenetluse algus ja lõpp (haldusmenetluse seaduse §-d 35 ja 43).

Eelnõu § 1 punktiga 7 täiendatakse põhimääruse § 8 lõike 2 loetelu punktiga 4, mille kohaselt liiklusseaduse alusel toimuva sõidukijuhtide töö- ja puhkeaja üle järelevalve tegemisel kantakse andmekogusse ka menetluse käigus kontrollitud ajavahemiku alguse ja lõpu kuupäev.

Kontrollitud ajavahemiku alguse ja lõpu kuupäeva andmekogus kajastamine on lisaks haldusmenetluse seadusest tulenevale vajalik ka antud järelevalve eripärast. Sõidukijuhtide kontrolli käigus kontrollitakse mh sõidukijuhtide töö-, sõidu- ja puhkeaja nõuete täitmist ning digitaalse sõidumeerikuga mootorsõiduki juhikaardi kasutamise ja andmete säilitamise nõuete täitmist. Liiklusseaduse § 137 lõike 1 kohaselt peab töandja vähemalt 12 kuud säilitama juhi sõidu- ja puhkeaja salvestatud andmeid elektroonselt muutmata kujul või salvestuslehtedel, juhi allkirjastatud väljatrükkidena või ajutiselt mehaanilise sõidumeeriku kasutamise korral salvestuslehtedel. Seega on TI-l õigus kontrollida kuni ühe aasta andmeid, kuid praktikas kontrollitakse 3–4 kuu andmeid ning seetõttu on oluline välja tuua konkreetne kontrolliperiood sellest üheaastasest ajavahemikust.

Eelnõu § 1 punktiga 8 asendatakse § 11 lõike 2 punktis 10 sõna „infosüsteemist“ sõnaga „andmekogust“. Tegu on terminit täpsustava muudatusega.

Eelnõu § 1 punktiga 9 muudetakse põhimääruse § 11 lõike 2 punkti 9, sätestades, et andmekogusse kantakse õnnetusjuhtumi või tööõnnetuse kohta andmed vigastuse liigi ja vigastatud kehaosa kohta. Võrreldes kehtiva õigusega jäetakse välja andmete esitamise kohustus õnnetuse raskusastme kohta.

Muudatuse vajadus tuleneb asjaolust, et alates 2022. aasta 19. novembrist ei klassifitseerita tööõnnetusi töötervishoiu ja tööohutuse seaduse (TTOS) alusel kergeteks ja rasketeks. Samuti ei ole alates 25. novembrist 2022 õnnetuse liigitust Vabariigi Valitsuse määruse nr 75 „Tööõnnetuse ja kutsahaigestumise registreerimise, teatamise ja uurimise kord“ lisas 1 „Tööõnnetuse teatis“. Eeltoodu põhjal ei ole põhjendatud ka kehtiv nõue esitada andmekogusse andmed õnnetuse raskusastme kohta.

Eelnõu § 1 punktiga 10 tunnistatakse kehtetuks põhimääruse § 13 lõike 1 punkt 8, kuna alates 1. jaanuarist 2026 ei ole tööandjad enam kohustatud esitama TI-le ehitustööde alustamise eelteadet vastavalt Vabariigi Valitsuse 8. detsembri 1999. a määrusele nr 377 „Töötervishoiu ja tööohutuse nõuded ehituses“ (edaspidi *ehitustööde määrus*).

Kehtiva õiguse kohaselt on ehitusettevõtted, kui tööde eeldatav kestus ületab 30 tööpäeva ning ehitusplatsil töötab samal ajal vähemalt 20 isikut või töömaht ületab 500 inimtööpäeva, kohustatud esitama 1) TI-le ehitustööde alustamise eelteate kolm tööpäeva enne ehitustööde alustamist ning 2) Maksu- ja Tolliameti hallatavasse töövõtuahela ja töötamise kestuse andmekogusse (edaspidi *TTKI*) andmed ehitatava ehitise, ehitustööde, nende tellija ja ehitustöid tegevate alltöövõtjate ning ehitusplatsil viibivate isikute kohta.

Alates 1. jaanuarist 2026 saab TI kõik vajalikud andmed, mida muidu esitavad tööandjad nimetatud eelteates, TTKI andmekogust andmevahetusliidese kaudu. Selle tõttu jõustuvad 1. jaanuaril 2026 ehitustööde määruse muudatused², mille kohaselt ei ole ehitusettevõtetel enam kohustust esitada TI-le ehitustööde alustamise eelteadet.

Eeltoodust lähtuvalt on põhjendatud tunnistada kehtetuks põhimääruses sätestatud vastav säte, et vältida andmete dubleerimist ja vähendada tööandjate halduskoormust.

Eelnõu § 1 punktiga 11 täiendatakse põhimääruse § 17 lõike 1 punkti 6, pärast sõna „surma“ sõnadega „ning temaga seotud isikute“. Tegemist on täpsustava muudatusega, mis kajastab senist praktikat – TI-l on juba praegu juurdepääs seotud isikute, st esindatavate andmetele. Muudatus aitab parandada õigusselgust ja tagada, et andmekogu kirjeldus vastab tegelikule andmetöötlusele.

Eelnõu § 1 punktiga 12 muudetakse põhimääruse § 17 lõike 1 punkti 14, täpsustades Tervisekassalt andmekogusse esitatavaid andmeid. Kehtivas õiguses on Tervisekassalt andmekogusse esitatavad andmed piiratud tööõnnetuse järgsete töövõimetuspäevade arvu

² Eelnõu on esitatud kooskõlastusringile.

esitamisega. Selline piirang ei võimalda töödelda teisi olulisi andmeid, nagu töövõimetuslehe kestus ja töövõimetus põhjus (nt kutsehaigus, tööõnnetus, tööõnnetus liikluses).

Muudatus on kooskõlas tervise infosüsteemi põhimääruse § 12 lõikega 1, milles sätestatakse kolmandate isikute õigus andmetele juurdepääsuks, ning sama põhimääruse § 10 lõikega 1, mis sätestab viisid, kuidas andmetele tagatakse otsejuurdepääs (infosüsteemide andmevahetuskihi kaudu või volitatud töötleja määratud kasutajaõiguse alusel ja viisil).

Eelnõu § 1 punktiga 13 täiendatakse põhimääruse § 17 lõiget 1 punktidega 17–21.

- **Punkti 17** kohaselt on andmekogu üks andmeandja maksukohustuslase register. Täiendus on kooskõlas maksukorralduse seaduse (MKS) § 29 punktiga 18, mille kohaselt võib maksuhaldur avaldada maksusaladust sisaldavat teavet TI-le riikliku järelevalve tegemiseks tööalaste õigusaktide täitmise üle.
Päringuga küsitakse maksukohustuslase registrist andmeid mitteresidentsuse kohta.
- **Punkti 18** kohaselt lisatakse andmekogu üheks andmeandjaks töövõtuahela ja töötamise kestuse infosüsteem (TTKI). Muudatus on seotud määruse eelnõu § 1 punktiga 9.
Alates 1. oktoobrist 2023 tuleb ehitustööde korral, mille eeldatav kestus ületab 30 tööpäeva ja ehitusplatsil töötab samal ajal vähemalt 20 isikut või kui eeldatav tööde maht ületab 500 inimtööpäeva, registreerida nii töövõtuahel kui ka töötajate ehitusplatsil viibitud aeg Maksu- ja Tolliametile e-teenuste keskkonna kaudu TTKI-s. TTKI-d peetakse Maksu- ja Tolliametile ja TI-le seadusega pandud ülesannete täitmise ning Politsei- ja Piirivalveameti (edaspidi ka *PPA*) poolt välismaalaste Eestis ajutise viibimise, elamise ja töötamise üle riikliku järelevalve tegemine (MKS-i § 25¹⁰ lõige 1) tagamiseks. Andmete juurdepääsu tingimused sätestab maksukohustuslaste registri põhimääruse § 61.
- **Punkti 19** kohaselt lisatakse andmekogu üheks andmeandjaks tervishoiukorralduse infosüsteem. TI-l on juba praegu juurdepääs andmetele tervishoiuteenuse osutajate ja nende tegevuslubade kohta, kuid vastav muudatus põhimääruses oli seni tegemata. Seetõttu on tegemist õigusselgust parandava muudatusega.
- **Punkti 20** kohaselt lisatakse andmekogu üheks andmeandjaks e-riigikassa, kust saadakse andmeid sunniraha ning väärtemenetluses tasutud rahatrahvide laekumise kohta. Eelnõuga kavandatavat täiendust on vaja selleks, et kajastada andmekogus andmete terviklikkuse huvides järelevalvemenetluse ja väärtemenetluse käigus määratud ja tasutud sunnirahade ja trahvide laekumise andmed. Andmete väljastamine e-riigikassast põhineb rahandusministri 10. septembri 2014. a määruse nr 30 „Kassalise teenindamise eeskiri“ §-l 37, mis sätestab e-riigikassast andmete väljastamise tingimused ja korra.
- **Punkti 21** kohaselt lisatakse andmekogu andmeandjateks välismaalase lühiajalise Eestis töötamise registreerimise andmekogu. Nimetatud täienduse eesmärk on võimaldada TI-l saada andmeid Eestisse lähetatud töötaja Eestisse tööle asumise ja tema töötingimuste kohta Eestisse lähetatud töötajate töötingimuste seaduse (ELTTS) § 5¹ alusel. Välismaalase lühiajalise Eestis töötamise registreerimise andmekogu lisamine on tingitud ELTTS-i § 5¹ lõikes 1 sätestatust, kus on reguleeritud, milliseid andmeid lähetatud töötaja tööandja peab TI-le lähetuse kohta esitama ning milliseid andmeid on TI-l kohustus jagada Maksu- ja Tolliametiga.

Töökeskonna andmekogusse kantakse välismaalase lühiajalise Eestis töötamise registreerimise andmekogu põhimääruse³ § 7 punktides 1–4 ja 9, § 8 lõike 1 punktides 1–4, § 8 lõike 2 punktides 1–5, § 8 lõike 3 punktides 1–3, § 8 lõike 5, § 9 punktides 1, 2 ja 4, § 10 punktides 1–3, 5, 7 ja 8 ning § 11 punktides 7 ja 8 nimetatud andmed.

Samuti valmistab TI koostöös Politsei- ja Piirivalvemetiga ette tehnoloogilist lahendust, kus lähetatud töötajate andmete edastamiseks saab tööandja välismaalase lühiajalise Eestis töötamise registreerimise iseteeninduskeskkonna kaudu edastada TI-le välismaalaste lähetuse andmed.⁴ Muudatused jõustuvad 1. jaanuaril 2026. aastal, sest samal kuupäeval jõustuvad seaduse muudatused, millega võimaldatakse välismaalasel ja tema Eestisse kutsujal suhelda riigiga elektrooniliselt ühe akna põhimõttel ja millega luuakse õiguslikud alused, et PPA ja TI andmekogud saaksid edaspidi vahetada välismaalase Eestis töötamise andmeid üle X-tee. Reaalselt vabanevad tööandjad andmete esitamisest mitmele asutusele siis, kui vastavad andmevahetuse arendused on valmis ja kasutusele võetud, kuna muudatused on seotud tehnilise võimekuse loomisega.

Eelnõu § 1 punktiga 14 täiendatakse § 17 lõikega 3, sätestades, et andmekogusse saabuvad andmed teistest riigi andmekogudest infosüsteemide andmevahetuskihi kaudu. Samuti jäetakse võimalus andmete edastamiseks muul andmekogude vastutavate töötajate vahel kokkulepitud elektroonilist teabevahetust võimaldaval viisil.

Eelnõuga tehtav muudatus on vajalik õigusselguse tagamiseks ning on kooskõlas Vabariigi Valitsuse 25. mai 2017. a määruses nr 88 „Teenuste korraldamise ja teabehalduse alused“ sätestatuga. Selle määruse kohaselt:

- teevad asutused koostööd teabe jagamisel (§ 14 lõike 2);
- asutuste omavaheline suhtlus on elektrooniline (§ 14 lõike 4);
- asutus ei nõua isikult uuesti andmeid, mis on otsese avaliku teenuse osutamiseks vajalikud, kuid juba olemas asutuse andmekogus või põhiandmetena muus riigi infosüsteemi kuulavas andmekogus (§ 9).

Eelnõu § 1 punktiga 15 muudetakse põhimääruse § 19 pealkirja, asendades senine pealkiri „Andmekogule juurdepääs“ pealkirjaga „Andmete väljastamine ja juurdepääs andmetele“.

Muudatuse eesmärk on viia paragrahvi pealkiri kooskõlla selle sisuga, kuivõrd paragrahvis sätestatakse, kellel on andmekogule juurdepääsu õigus ning millistel juhtudel võib andmeid väljastada välisriigile. Tegemist on tehnilise muudatusega, mis ei too kaasa sisulisi muudatusi.

Eelnõu § 1 punktiga 16 täiendatakse § 19 lõigetega 3–5, mille eesmärk on täpsustada andmekogus sisalduvatele andmetele juurdepääsu tingimusi ja andmete väljastamise korda.

³ Kättesaadav: [Välismaalase lühiajalise Eestis töötamise registreerimise andmekogu põhimäärus– Riigi Teataja](#).

⁴ Vaata ka „Välismaalaste seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus (rändemenetluste tõhustamine)“. Kättesaadav: [Välismaalaste seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus \(rändemenetluste tõhustamine\)–Riigi Teataja](#).

- **Lõike 3** kohaselt tagatakse andmekogus juurdepääs andmeandjale tema enda edastatud või tema kohta kogutud andmetele ning haldusorganile nendele andmetele, mis on vajalikud tema seadusest tulenevate ülesannete täitmiseks.
- **Lõike 4** kohaselt väljastatakse andmed andmekogust elektrooniliselt ning paberil väljastatakse andmeid üksnes põhjendatud taotluse alusel või kui kohustus tuleneb õigusaktist. Elektrooniline suhtlus on haldusorgani töökorraldust puudutav küsimus, mille isiku õiguste kaitse seisukohalt iseseisvat tähendust enamasti ei ole, kuid võimaldab kiiremat ja vähem ressursi vajavat asjaajamist. Eeltoodu tõttu tuleb riigiga suhtluses eelistada elektroonilist suhtlusviisi, kuid täielikult ei saa välistada ka muud suhtlusviisi, sh paberkandjal (näiteks olukorras, kus andmeandjal ei ole tervislikel või tehnilistel põhjustel võimalik kasutada internetiühendust, kuid andmekogus olevad andmed vajavad parandamist või täiendamist).
- **Lõikes 5** sätestatakse, et füüsilisel isikul või tema esindusõiguslikul isikul on juurdepääs isiku kohta andmekogus töödeldud andmetele vastutava töötaja kaudu või muu ühiselt isiku tuvastamist võimaldava elektroonilise kanali kaudu.

Juurdepääs andmetele on reguleeritud IKÜM-i III peatükis, mis sätestab andmesubjekti õigused. Täpsemalt on teavet, mida tuleb esitada isikuandmete kogumisel, ning andmesubjekti õigust tutvuda isikuandmetega reguleeritud artiklites 13–15.

3. Määruse vastavus Euroopa Liidu õigusele

Määrus ei ole seotud Euroopa Liidu õigusega.

4. Määruse mõjud

Eelnõu kohaselt tehtavad muudatused on suures osas tehnilist laadi. See tähendab, et need kinnistavad juba seni kehtivat praktikat (näiteks andmevahetus toimib juba praegu infosüsteemide andmevahetuskäiki kaudu; andmetele ligipääs on ka praegu tagatud; tööõnnetuse raskusastme kohta ei ole vaja andmeid, kuna õnnetusi ei klassifitseerita raskusastme järgi juba alates 2022. aastast) või loovad täpsustusi (näiteks pealkirja muutmine või registri nimetuse muutmine). Need muudatused loovad õigusselgust, kuid ei avalda otsest mõju sihtrühmadele, mistõttu ei ole neid muudatusi mõjuanalüüsis eraldi hinnatud.

Mõjuanalüüsis on sisulisi muudatusi täpsemalt hinnatud. Nende muudatuste rakendamisega avaldub sotsiaalne mõju töötajatele ning mõju riigiasutuste tegevustele ja töökorraldusele. Samuti avaldub mõju infotehnoloogiale ja infoühiskonnale, mida on kirjeldatud peatükkides 4 ja 5. Koostatud on ka andmekaitsealane mõjuhinnang. Eelnõus esitatud muudatused ei mõjuta majandust, regionaalarengut, haridust, kultuuri ja sporti, riigikaitset ja välissuhteid ning siseturvalisust ja keskkonda.

4.1. Sotsiaalne mõju

4.1.1 Sihtrühm: töötajad

Statistikaameti andmetel⁵ oli 2024. aastal Eestis 619 200 palgatöötajat, kellest 604 200 (97,6%) töötasid töölepinguga või avaliku teenistuse seaduse alusel.

Määruse muudatused avaldavad töötajatele otsest ja kaudset mõju. Muudatus, millega antakse töötaja seaduslikule esindajale õigus andmekogus olevate andmetega tutvuda, avaldab otsest mõju töötajatele, kel on seaduslik või volitatud esindaja (nt alaealine töötaja, kelle seaduslik esindaja on lapsevanem). Täpseid andmeid selliste töötajate arvu kohta ei ole, kuid hinnanguliselt on nende osakaal kõikidest töötajatest väike. 2023. aastal töötas 18 752 noort vanuses 7–17⁶, moodustades 3% kõikidest palgatöötajatest. Kohtute statistika järgi lahendati 2024. aastal 2103 täiskasvanule eestkostja määramise juhtumit⁷, kuid pole teada, kui paljudele töötavatele täiskasvanutele eestkostja määrati.

Muudatus tugevdab töötajate õiguskaitset olukordades, kus nad ise ei saa oma õigusi tõhusalt teostada. Esindaja saab näiteks hinnata tööandja tegevust ning koguda tõendeid tervisekahjustuste või töövaidluste jaoks. Muudatus ei too töötajatele uusi kohustusi ega kohanemisvajadust, seega on mõju ulatus väike. Mõju sagedus sõltub sellest, kui tihti töötaja või tema esindaja peab andmekogus andmeid vaatama, kuid jääb pigem madalaks. Andmete lekke või loata juurdepääsu risk on minimaalne, kuna andmetega saavad tutvuda ainult seaduslikud või volitatud esindajad ning see tugineb juba kehtivale esindusõiguse süsteemile.

Kaudset mõju avaldavad kõikidele töötajatele muudatused, millega laiendatakse andmekogu andmeandjate ringi ja lisatakse uued andmeväljad (järelevalvemenetluse lõpetamise info ja sõidukijuhi kontrollimise ajavahemik). Need muudatused muudavad TI tegevuse tõhusamaks, mis omakorda aitab parandada töötajate töötingimusi ja tööohutust laiemalt. Töötajatele need muudatused kohanemiskohustusi ei too, mistõttu on mõju ulatus väike. Sagedus on keskmine, kuna järelevalvetoimingud ning töötingimuste kontroll on olemuslikult regulaarsed. Ebasoovitavaid mõjusid ei tuvastatud.

4.2. Mõju riigiasutustele

4.2.1. Sihtrühm: Tööinspeksioon

Määruse muudatused muudavad TI tegevuse tõhusamaks. Andmekogusse lisatavad uued andmeväljad annavad TI-le parema ülevaate järelevalvemenetlustest. Töötasu, töövoimetuslehtede, ehitustööde, sunniraha ja trahvide laekumise ning välismaiste töötajate kohta lisanduvad andmed võimaldavad TI-l töötingimusi täpsemalt hinnata ja seadusest tulenevaid järelevalveülesandeid tõhusamalt täita. Andmeväljade ja andmete lisandumine eeldab alguses mõõdukat kohanemist, kuid ei too kaasa märkimisväärseid muudatusi TI töökorralduses, mistõttu on mõju ulatus väike. Lisanduvat infot kasutatakse regulaarselt. Ebasoovitavaid mõjusid ei tuvastatud.

⁵ Statistikaameti andmebaas. [Tabel TT262](#): palgatöötajad soo, elukoha ja töösuhte liigi järgi.

⁶ Ester, J., Kendrali, E., Kletter, T., Lehari, M. ja Pall, K. (2025). [Alaealiste töökogemuse omandamise toetamine](#). Lõpparuanne. Tallinn: Mõttekoda Praxis.

⁷ [Kohtute menetlusstatistika](#), tsiviilasjad maakohtus, nõude liik: piiratud teovõimega täisealisele isikule eestkostja määramine.

Lisanduva andmevahetuse tõttu vajalikke tegevusi nii TI-le kui ka teistele riigiasutustele on kirjeldatud peatükis 5.

4.3. Andmekaitsealane mõjuhindang

Eelnõuga täpsustatakse TI andmekogu andmetöötluse eesmärgi, ulatust ja andmete juurdepääsu korda. Muudatustega ei looda uusi andmekogusid, vaid täpsustatakse olemasolevaid ja uusi andmetöötluse aluseid ning andmeandjaid, et tagada õigusselgus ja läbipaistvus.

Eelnõuga tehtavate muudatuste eesmärk on suurendada andmete kasutusvõimalusi järelevalve- ja analüüsifunktsioonide täitmiseks, parandada andmete kättesaadavust ning vähendada tööandjate halduskoormust, säilitades samal ajal andmekaitse põhimõtted. Muudatused loovad selgema, turvalisema ja õiguspärasema raamistiku andmete töötlemiseks ning andmete juurdepääsuks.

Eelnõuga tehtavate muudatustega:

- täpsustatakse TI õigust töödelda andmekogus andmeid elektrooniliselt õigusaktidest tulenevate ülesannete täitmiseks. Muudatus on kooskõlas IKÜM-i artikli 6 lõike 1 punktiga c (töötlemine on vajalik vastutavale töötlejale kohalduva õigusliku kohustuse täitmiseks);
- täiendatakse andmekogu andmeandjate ringi, näiteks lisanduvad maksukohustuslase register, TTKI andmekogu. Andmevahetus toimub turvaliselt riigi infosüsteemide andmevahetuskihi kaudu või muul kokkulepitud viisil. Kõikidel andmevahetustel on seadusest tulenev õiguslik alus ning need on kooskõlas IKÜM-i artikli 6 lõike 1 punktidega c ja e;
- täiendatakse, kellele tagatakse andmekogus juurdepääs (andmeandjale tema enda edastatud või tema kohta kogutud andmete juurdepääs ning haldusorganile). See vastab IKÜM-i artiklile 6.

TI järgib isikuandmete töötlemisel IKÜM-i artikli 5 lõikes 1 sätestatud põhimõtteid (sh seaduslikkus, eesmärgipärasus, minimaalsus, täpsus, säilitamise piirang, konfidentsiaalsus) ning artikli 5 lõike 2 kohast vastutuskohustust. Isikuandmete juurdepääs on piiratud ning andmete töötlemine toimub üksnes tööülesannete täitmiseks vajalikus ulatuses.

5. Määruse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruses tehtavad muudatused nõuavad arendustegevusi nii töökeskkonna andmekogus kui ka teiste asutuste (Tervisekassa, Terviseamet, Maksu- ja Tolliamet, Politsei- ja Piirivalveamet) infosüsteemides, et tagada andmevahetus. Samuti on muudatustest mõjutatud Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskus, kelle ülesanne on töökeskkonna andmekogu, Tervisekassa andmekogu ning Terviseameti tervishoiukorralduse infosüsteemi tehniline pidamine, sh arenduste elluviimine. Kõikide muudatuste jaoks vajalike arenduste jaoks on kokkulepped sõlmitud, kulud kavandatud ja arendused töös.

6. Määruse jõustumine

Määruse muudatused jõustuvad üldises korras.

7. Eelnõu koostamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu koostamiseks Justiits- ja Digiministeeriumile, Rahandusministeeriumile, Sotsiaalministeeriumile, Siseministeeriumile ja Kliimaministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Andmekaitse Inspeksioonile, Maksu- ja Tolliametile, Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskusele, Tööinspeksioonile, Politsei- ja Piirivalveametile, Tervisekassale, Eesti Tööandjate Keskkliidule, Eesti Ametiühingute Keskkliidule, Eesti Kaubandus-Tööstuskojale, Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioonile, Eesti Ehitusettevõtjate Liidule, Eesti Taristuehituse Liidule, Statistikaametile ja Riigi Infosüsteemi Ametile.